

Підсекція економіки підприємства

УДК 378:330.16.13

ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МОЛОДІ

І. О. Ахновська

Економічна культура – проміжне явище, яке знаходиться на межі економічної і соціальної реальності суспільства. Особливість становища молодих людей у суспільстві полягає в тому, що, з одного боку, вони входять у той соціальний простір, який було організовано незалежно від них попередніми поколіннями; з іншого боку, молодь може змінити та перебудувати відповідні соціальні структури. Крім того, вихід із кризової ситуації і процес розвитку нашого суспільства безпосередньо пов'язані із становищем молоді та її реальною участю в цьому процесі.

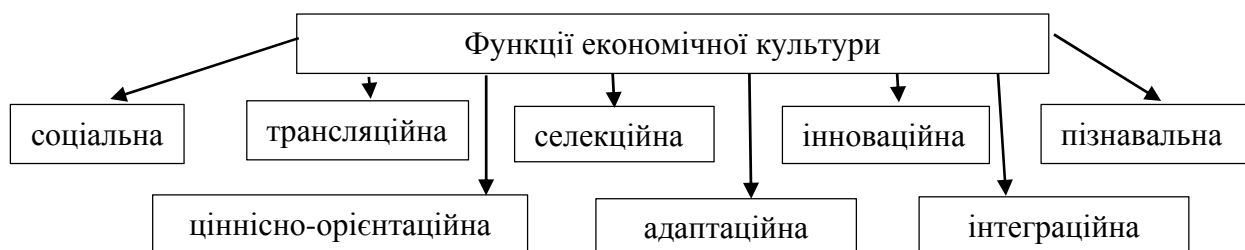
Окремі аспекти економічної культури розглядають економісти, соціологи, психологи і педагоги, зокрема В. Пилипенко, І. Бекешкіна, Г. Асонов, О. Хуторяненко, Т. Заславська, Р. Ривікіна, В. Щербина, Є. Суїменко, Е. Щаблій, Є. Головаха, С. Макеєв, В. Лагутін та інші представники різних шкіл та течій. Але на сьогодні немає системного аналізу й теоретичних узагальнень та практичних розробок щодо стану та динаміки економічної культури української молоді та її ролі в розвитку економіки, які б сформували теоретичні основи та інноваційні методологічні підходи до розробки державної стратегії формування економічної культури молоді як засобу і цілі розвитку економічної сфери.

Метою дослідження є обґрунтування методологічних засад визначення чинників формування економічної культури молоді.

В працях вітчизняних вчених економічна культура визначається як: соціальна цінність, що характеризується сукупністю засвоєних економічних знань, розвиненістю економічного мислення, професійних вмінь та практичних навичок, законотворчістю, ступенем включення в економічну діяльність, через яку виявляються ділові риси (ініціативність, підприємливість, повага до чужої власності) [1]; як сукупність матеріально-духовних досягнень людей у різних сферах соціально-економічної діяльності [2]; як результат матеріально-духовної творчості, реалізації матеріальних інтересів, поліпшення життєвих умов та духовного зростання людини [3].

Економічна культура формується в процесі загальноекономічної практики і приводить до утворення стійких норм і правил економічної взаємодії, які сприяють передачі нагромадженого досвіду. Завдяки цьому економічна культура є механізмом відтворення і розвитку економічних відносин суспільства в цілому і окремої особистості в різноманітних діяльнісних та предметних формах.

Аналіз економічної літератури дозволив виділити наступні функції економічної культури (рис. 1).

Рис. 1. Функції економічної культури

Всі функції тісно пов'язані між собою і підтверджують, що економічна культура є засобом перетворювальної діяльності та шляхом до економічного зростання в Україні.

Основними характеристиками економічної культури є: зв'язок з виробничою діяльністю людей, певні економічні та бізнес-знання, інтерес до певної діяльності, майстерність та професіоналізм, тісний зв'язок з правом, стійкі стереотипи свідомості.

Економічну культуру суспільства слід розглядати в інституціональному та особистісному аспектах. Інституціональний аспект – це ті цінності і соціальні норми, які характеризують функціонуючі всередині економіки інститути, а також цінності і норми, які породжені не економічними, а іншими соціальними інститутами суспільства, що знаходяться поза економікою, але безпосередньо взаємодіють з нею. Особистісний аспект – це результат функціонування соціальних груп чи індивідуума, який має прояв у економічних інтересах і потребах, економічній свідомості і мисленні, економічних знаннях і вміннях, економічній діяльності, її якості і специфічних властивостях. Дані аспекти економічної культури взаємопов'язані. Цей взаємозв'язок забезпечує цілісність економічної культури суспільства. Основу цієї цілісності складають культурні особливості економічних інститутів, що формують культурні риси та характеристики населення, а останні впливають на вже сформовану їх інституціональну культуру.

Інтелектуальна, духовна та економічна культура нерозривно пов'язані між собою і залежать від умов і характеру людської діяльності. Майбутнє економічної культури залежить від свідомості й поведінки людей, від інституціональних умов: політичної стабільності суспільства, створення правових регуляторів, які гарантують захист різних форм власності, безпеку нових економічних структур, можливість вкладення капіталів, моральне оздоровлення населення. Критерії оцінки економічної культури – це критерії готовності окремої особи брати участь в економічному процесі в широкому розумінні цього слова: професійній діяльності, освіті, споживанні, виробництві благ і послуг тощо.

Основними чинниками формування економічної культури, на наш погляд, є:

1. Економіко-правові (прискорення темпів економічного зростання, в основі якого лежать радикальні, технологічні, інституціональні та організаційно-управлінські зміни).

2. Духовно-психологічні (сімейне виховання, бізнес-спрямованість навчання, молодіжне підприємництво).

3. Освітньо-наукові (впровадження ефективної системи економічної освіти і виховання, економічної просвіти).

Економічна культура молоді як соціальна цінність характеризується сукупністю засвоєних молоддю економічних знань, розвиненістю економічного мислення професійних вмінь і практичних навичок, законслухняністю, ступенем включення в економічну діяльність (ініціативність, підприємливість, повага до чужої власності).

Таким чином, важливість підтримки у суспільстві прозорості, чіткості і моральних норм бізнесу є запорукою зростання рівня економічної культури. Такий підхід ґрунтується на базових моральних цінностях та соціальних стандартах.

Література

1. Майструк І. М. Економічна культура за умов ринкових реалій в Україні / І. М. Майструк // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukr-socium.org.ua/Arhiv/Stati/3.2007/77-90.pdf>.

2. Кицкай Л. І. Економічна культура як складова економічної освіти / Л. І. Кицкай // Вісник національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»: Філософія. Психологія. Педагогіка. – 07/2007. – №3 часть 1. – С. 43–47.

3. Сур'як А. В. Вплив економічної культури на мотивацію праці в умовах ринкової трансформації / Оплата праці: проблеми теорії та практики: Зб. наук.праць. – Луцьк: Вежа, ВДУ ім. Лесі Українки, 2000. – С. 54–57.